

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadásként
 vagy megöröklésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Iparfejlesztés.

III.

Mily jelentékeny aktív része van csak Ausztriában is a birtokososztálynak, a pénzintézeteknek és magán tőkepénzeseknek a gyáralapításban. Nálunk, Magyarországon csak elvéve akad pénzintézet, amely a pénzkölcsön üzletágától eltérve, iparvállalatok alapításában is részt vesz.

Pedig mily könnyen vehetnek csak itt Nagyváradon is a pénzintézetek a kezükbe a gyáralapítási akciónak a kifejtését. Mily hatalmas alapító csoport alakulhatna abból a 18 pénzintézetből, anélkül, hogy egyenként valami számottevő rizikós vállalatba belemennének! De viszont, mert ahány bankigazgató, annyi gazdasági tényező, ezeknek együttes kezdeményezése már eleve nyújtana garanciát a közönségnek is, alapítási tervük reális voltáról.

Ezzel azonban koránt sem akarunk azt mondani, hogy egyedül ezek adják össze a szükséges tőkét. Elég, ha csak annyi részvényt jegyeznek, mint akármelyik más tőkepénzes magánember. De így az alapítás sikere biztosabb lenne, mert — mint mondánk — a közönség is a pénzintézeti csoport kezdeményezésében eleve megtalálná a garanciát, hogy

a vállalkozásnak minden reális alapja meg van.

És a külföldi tőke sem idegenkednék jelentékeny részvényjegyzéssel részt venni, ha látná, hogy a helyi érdeklődés elég élénk; mert ezeknek viszont a helyi érdeklődés (üzleti nyelven: animó) nyújtana eleve megnyugvást.

Itt jutna természetesen jelentékeny része a törvényhatóságnak is az alapítási akcióban, azzal, hogy olyan és annyi ingyenhelyet adjon és egyéb kedvezményeket is nyújtson az alapítóknak, amennyivel a gyárak létesítését a maga részéről is megkönnyítheti. Ez lenne — szerintünk — a legcélrányosabb, a legsikeresebb módja a gyáralapításnak.

Még csak az állam iparfejlesztési módozatára vonatkozólag lenne észrevételünk. Az állam ugyanis elég gyakran tanulmányutakra küldi külföldre a jelesebb iparosokat, felsőbb ipariskolát végzett ifjakat. Ez — kétségtelen — egyik üdvös, helyes módja az iparfejlesztésnek és valóban produktív állami kiadás; mert az illető ösztöndíjasoknak gyakorlatilag is bővül látókörük. De ennek ám csak maga a kedvezményezett egyének veszik azután hasznát, amelyet ugyancsak a maguk érdekében, a maguk előnyükre használnak ki.

Mig ellenben, ha az állam emellett országszerte, minden nagyobb városban

mintaműhelyeket is állítana és az állandó műhelyvezető mellett, az ilyen tanulmányutáról visszatért iparos eleve kötelezve lenne bizonyos időn át (mondjuk ugyanannyit, amennyit tanulmányuton töltött el), megfelelő fizetés mellett, a kijelölendő mintaműhelyben gyakorlati oktatást végezni, akkor a cél teljesen el lenne érve.

Ugy, amint a mintagazdaságok bevaltak, épp úgy, sőt bizonyára még jobban bevalnának a mintaműhelyek is, ahonnan azután oly iparosok kerülnének ki tömegesebben, akik a közönség legkényesebb izlését is ki tudnák elégíteni.

Igy az állam részéről az iparfejlesztési rendszer tökéletesebb, — a közönség részéről pedig a honi iparpártolás intenzívebb lévén, — az állam és társadalom karöltve csakhamar megteremtenék a modern követelményeknek megfelelő kisipart. A kisiparból válnék azután a nagyipar és ebből a külfölddel is versenyképes, a szomszédos Balkánt legkönnyebben dominálható gyáripár!

Svi.

Horvát képviselők és a külügyminiszter. Zágrábból érkezik a feltűnést keltő hír, hogy a horvát-szerb koalíció tagjai ismét Béccsel kacérkodnak és az osztrák körök segítségével igyekeznek céljaikat elérni. A hír szerint a horvát képviselők Biankini és Vuko-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Levél Biharfüredről.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Innen, a magas Bihar-hegység e kies völgy katlanából írom e sorokat. Hátha mégis kedvet kap megnézni Biharnek ez Isten áldotta gyönyörűségei völgyét. Azért vettem tollam a kezembe, mert az a nagy részvétlenség, a mellyel a mi szeretett magyar hazánk természeti szépségei, mondhatnám remekjei iránt oly sokan viselkednek, talán lekicsinylésből, avagy ezeknek nem ismeréséből, bántóan érinti lelkemet. Ez az első ok, amely a levél megírására késztetett. Másodsorban meg az, hogy bár fiatal vagyok, régi látogatója vagyok Biharfürednek. Ismerem teljes valójában. Ismerem a fürdő bölcső korát, ismerem serdülő korát, a melyben most is van és belelátok a jövőjébe, a mikor a kultúra és a kényelmesebb közlekedési eszközök be fogják népesíteni a bihari havasok minden zegét-zugát. Mint a diák ember a vakáció kezdetét várja, hogy az édes otthon gyönyöreit minél hamarabb élvezhesse,

ugy égek én azért az időért, amikor feljöhettek e kies vad paradicsomba.

Mert az egész valójában. Egyebet ne említsek csak azt a menyői fenyő illatot, amit drága pénzért sem lehet »Savoly« parfumeriében megvásárolni, itt teli tüdővel szivhatja az ember kora reggeltől késő estig.

Azok a természet által az ember gyönyörűségére alkotott tájak, hegyrészletek, amelyek a néző szeme elé tárulnak, pénzzel nem értékelhetők fel. Ezek a helyek mind a maguk vadregényességében átalakítják a néző lelkületét. Talán ha az öngyilkos jelölteket idehoznák, azok sem kiálthatnának fel másképpen, csak úgy, hogy ha eddig nem volt célja életemnek, most lesz, mert oly szép vidék, hogy örök időnkig talál az ember csudálni valót rajta. Vagy pedig azt mondhatná, hogy ilyen helyen még a halál is szebb. De hagyjuk el az öngyilkos jelölteket, hisz még az élni vágyók sem igen merészkednek feljönni. Vagy talán nagyon kicsi nekik ez a hely?

Hogy mennyire nem kicsi, csak annyit mondhatok, hogy ha egy oly nagy természetimádó, mint a megboldogult Czárán Gyula földbirtokos, ki több, mint tizenöt évet töltött itt kora tavasztól késő ősziig, egész évi jöve-

delmét mind a természeti szépségek feltárására szánva, azon törve magát, hogy megismertesse a talán fölfuvalkodott magyarokkal és azokkal, akiknek csak a külföld imponál, akiknek nagyon közönséges, hogy magyar föld szépségeiben gyönyörködjenek és magyar fürdőben javítsák ki a csorbát egészségükön. Ilyenek vagyunk mi magyarok, méltóságon alulinak tartjuk, hogy édes hazánk természeti remekjeit megismerjük, hanem inkább sanyargatva, rossz idegen koszon csodáljuk a külföldet, ahelyett, hogy támogatnánk azt a célt, hogy az idegenek előtt is ismertté tegyük azokat az elragadó szép vidékeket, amelyekről büszkén beszélhetünk a külföldön is.

Ez gyöngességünk, talán betegségünk, hogy mikor külföldön jártam stb., ezt a gyönyörű vizesést mesésnek, ennyivalónak találtam, így beszél ma mindenki, aki egy magyar vidék szépségeit összehasonlítja a külfölddel, az utóbbit sokkal imponálóbbnak találja.

Össze merném hasonlítani teljes részrehajlatlansággal a Bihar-hegység gyönyörű kiránduló helyeit, festői szép tájait sok feldicsért külföldi hegytömbbel és a mérleg az előbbi javára billentene a babért.

Ha valakinek talán szegyet ütne a fejébe

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

vics osztrák reichsrathi horvát képviselőket arra kérték, hogy intervenáljanak a tarthatatlan horvátországi helyzet szanálása érdekében. Fölhatalmazták őket arra, hogy közvetítsenek fegyverszünetet azzal a feltétellel, hogy a koalíció megszavazza báró Rauchnak a költségvetést és a választói reformot, ha azután nyomban fölloszlatják a horvát országos ülést és az általános választói jog alapján új választásokat rendelnek el. A többi vitás kérdéseket az új országos ülésre hagyják. Biankini és Vukovics keresték is érintkezést báró Aehrenthal közös külügyminiszterhez, akit — igen jellemző a bécsiek felfogása — illetékesnek tartottak arra, hogy a magyar korona országainak belügyeit rendezze, azonban, ez esetben báró Aehrenthal kimondta, hogy nem illetékes a közvetítésre és ő nem is fogadta a megbízottakat. Olyan budapesti körökben, amelyek élénk összeköttetést tartanak fenn a horvát-szerb koalícióval, azt mondják, hogy ez a hír így aligha felelhet meg a valóságnak. A horvát képviselők báró Rauch bánal semmi esetre sem békülnek ki és a fegyverszünet feltételei közé be kell venni báró Rauch eltávolítását is. Szóval, a horvátok sem tagadják azt, hogy ők ismét Bécsbe keresnek összeköttetést.

A segesvári Petőfi-ünnep.

Tegnap Segesvár, ahol Petőfi Sándor hatvan esztendővel ezelőtt hősi halált halt, nagy ünnepségek színhelye volt. Segesvár házain nemzetiszínű lobogók lengtek s a kora reggeli órákban zenekarok járták be az utcákat. A vonatok sorban hozták a küldöttségeket Debrecenből, Kolozsvárról, Tordáról, Székelyudvarhelyről, Székelykeresztről, Alsórákos és Erzsébetvárosból, akikhez a fehéregyházai, héjjasfalvai nép nagy tömegben csatlakozott.

Festői képet nyújtottak a székelyek nemzeti viseletükben és az öreg 48-as honvé-

ez, amit most olvas, reszkírozzon rá egy hetet és ne higgye el nekem mindezt, amit talán hiányosan és nem eléggé tájékozottan vetetem papírra. Alkalmatossága lesz rá minden tekintetben. Már maga ez a szép időjárás, amit bizony nem minden évben sikerült elcsipni, oly kecsesítő hogy tündérkertben sem érezheti magát jobban az ember. Nem szólva arról a jó, izletes étkekről, amivel a fürdőbériesség odaigyekszik, hogy a közönség ne nékülözze az otthoni jó magyar konyhát.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur ismeri e helyet s így tapasztalásból tudja, hogy aki abban a hitben van, hogy mi itt a tengerszín felett 1120 m. magasságban nem érezzük magunkat paradicsomban, az óriási módon téved és arra kérjük, hogy szerezzen magának róla kézzel fogható bizonyítékot azzal, hogy fel jön Biharfüredre.

Ezt a pár sort óhajtottam megírni azok számára, akik vagy nem ismerik a remek vadparadicsomot, vagy nagyon tévesen vannak informálva.

Biharfüred, 1909. július 30.

Teljes tisztelettel

Egy fürdővendég.

dek, akik Erdély különböző részeiből gyűltek össze.

Az ünnepség reggel 9 órakor kezdődött a róm. kath. templomban tartott istentisztelettel, mely után az ünneplő közönség levonult a pályaudvarra, ahonnan külön vonattal Fehéregyházára mentek. A több ezernyi tömeg itt a Petőfi és hős társai emlékének emelt turulmadaras emlékoszlop körül csoportosult.

Az ünnepi programot az EMKE daloskör nyitotta meg a himnusszal, melyet a közönség levett kalappal hallgatott. Ezután Irsay József képviselő mondott beszédet. A székelykereszturi ifjúsági dalárda és a debreceni Petőfi dalkör énekei után Kéry Gyula, a Petőfi Társaság titkára és a Petőfi-ház igazgatója elmondotta, hogy őt az ország szívéből a halhatatlan költő kultuszának apostolai, a Petőfi Társaság tagjai és a Petőfi-ház hölgybizottsága küldték 200 szál piros rózsával, hogy azokat gyöngéd leánykezekkel hintesse a fehéregyházai közös sirhantra.

Mindegyik rózsza — ugymond — egy magyar szívet jelképez és ma itt 200 magyar szív borul hódolattal és kegyelettel a hősök pora fölé, tanuságot téve, hogy a honszerelem örökké virulni fog e hantok felett és a halhatatlan költő és névtelen hős társainak emléke örökké él e hazában.

Kéry beszéde után 6 fehérruhás leány 200 piros rózsát hintett szét a közös sirhantra.

E megható jelenet után Györfy Károly és Barskocsy Sándor Petőfire vonatkozó költeményeket szavaltak, mire a küldöttségek rövid beszéd kíséretében egész halom koszorút helyeztek el az emlékoszlop talapzatára.

Tűzriadalom egy bérpalotában.

Tegnap délután nagy tűzriadalom támadt Nagyváradon a Kossuth Lajos-utcán egy hatalmas bérpalotában. A tűzriadalomnak nagyon kevésbe mult, hogy emberélet is nem esett áldozatul. Az esetről az alábbiakban számolunk be.

Moskovits Farkas cipőgyáros jelenleg a Bihar megyei Takarékpénztár Kossuth Lajos utcai bérpalotájában tart műhelyt. A műhely egy hatalmas faalkotmány, mely csaknem az egész udvart eltoglalja. Annak idején, amikor a faépületet kezdték építeni Kemény Ignác tb. kerületi alkapitány az építkezést betiltotta tűzrendészeti szempontból. A faalkotmány ugyanis egy esetleges tüzeset alkalmával úgy elzárja a bérpalota udvarának lakói előtt a menekülést, hogy az épületben mindenki bent pusztul. Az alkapitány indézkedését figyelmen kívül hagyták és megengedték a műhely felépítését.

Ebben a tűzveszélyes helyiségben naponként 100—150—200 ember dolgozik, tehát igen nagy az eshetőség a tűz előfordulására. Tegnap délután kevésbé mult, hogy be nem következett egy ilyen nagyszabású tűz. A faalkotmányban ugyanis három leány dolgozott egy légszesz lámpa mellett. A lámpa talán a nagy hevülés következtében fellobbant s a láng a közelben levő lányok ruhájába kapott.

A robbanás leirhatatlan pánikot idézett elő. A három leány égő kötényekkel sikolva rohantak a szabadba. A bátrabb munkások a

leányok égő köntösökkel szakgatták s így a tűzhaláltól megmentették őket. Az egyik leány Szőlősi Eszter azonban a robbanás után a feléje csapó lángoktól annyira megrémült, hogy eszméletét veszítve rogyott a földre.

A leány segítségére azonnal nem kaptak orvost, mert a közelben betegsegélyző pénztári orvost nem találak. Hosszas élesztgetés után a leány feleszmélt, azonban ekkor rettenetes sikofozásban tört ki s dühöngeni kezdett. A munkások a szerencsétlen leánnyal nem bírtak s kénytelenek voltak őt lekötöni egy ágyra.

Az estői értesítették a mentőket és a rendőrséget is, mely azonnal kivonult. A rendőrség részéről Bessey Ignác jelent meg a szerencsétlenség színhelyén. Ezután érkezett meg Weinstock Ármín dr orvos, aki azonnal csillapító szereket rendelt a beteg leánynak.

Szőlősi Esztert a mentők beszállították a kórházba, ahova Weinstock Ármín is elkísérte. Valószínű, hogy a szerencsétlen leány oly súlyos bajt kapott, hogy sohasem fogja visszanyerni előbbeni állapotát. A hatóság megindította az eljárást annak megállapítása iránt, hogy kit terhel a felelősség az eset miatt.

A történetek után igen helyes volna közbiztonsági szempontból a faépületet egy megfelelőbb helyiséggel kicserélni, mely nem tartaná állandó rettegetésben az embereket.

Az előljáráóság mint csoportkép.

Az érdekes előljáráóság nagyon meg volt magával elégedve. Hogy ne! Hiszen az egész községben sohasem volt olyan kevés a verekedés, a lopás, a birkózás és egyéb virtuskodás, mint most.

— Jó dolga van a kösségnek, mióta mink ügyelük rá! — sóhajtott magelégedetten a bíró.

— Asszondok: hagyta kelyben a kisbíró.

— Ugy van; töltés, öcsém; — szölt a jegyző az inashoz. Mert hogy ez a beszélgetés a kösség-házán esett, meg hogy ilyen melegben italozás nélkül nem esett meg, azt mondani is fölösleges.

Kiki nyelt vagy hármát-négyet a poharából, a pipások bodor füstöket fujtak rá s hallgattak. A bíró kivette a szájából a csutorát, megbökdöste jobb hővelk-ujjával a dohányt a pipában, szítt vagy kettőt s mikor minden rendben volt, újra megszólalt.

— Megemlegethetnek minket az unokáink is.

— Sokáig; toldotta meg a kisbíró.

— Csak ne kezdjék azt az emlegetést olyan hamar azok a kedves unokák! Ráiszunk Töltés öcsém!

Kopogtattak.

— Ühm! — mordult a bíró annak a jeléül, hogy szaba.

— Megint zavarják az embert a hivatalos munkában! — pattant fel a jegyző s egy könyvet kezdett lapozgatni. Fordítva az igaz, de az a fő, hogy a falu pennája munkában találtassék.

A kopogtatás után jött egy fekete bőrtáska, aztán egy fekete lepedő-féle, egy fekete (előbb fehér) kézelő és gallér, egy kizöldült (előbb fekete) Ferenc József öltözet és egy mosoly. A mosoly alatt, mint az érdekes előljáráóság azonnal megtudta, egy debreceni udvari fényképező rejtett. Most a falusi udvarokat járta végig.

A jegyzőnek felvillant a szeme. Odasugott a bírónak, mire az is helyeslőleg bólintott. A kisbíró előre helyeselt, annak meg sem kellett sugni, miről van szó. Végül a két esküdtet is bevonták a halltanácskozásba s a bíró kimondta a véghatározatot:

— Az előljáráóság pedig örök emlékezet okáért megcsináltatja az arcképeit és ki akasztja a tanács-terembe.

— Közköcsigen. — toldotta meg a kisbíró.

— Jövöre kivetjük pótadóba. Töltés öcsém!

Ittak.

— Tán ennek a németnek is adnánk!

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyükben. Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad

Rákóczi-ut. Telefon 130.

— Német a . . . majd megmondtam ki! — pattant fel az érdeemes művész.

— Hát talján, vagy mi a fene, bánom is én! Igyon az ur is!

Ittak. Aztán kivonultak, elhelyezkedtek, az udvaron, egy kis igazgatás, egy kis bujkálás a fekete lepedő alatt, egy-két csettenés . . .

— Ásszolgája! Készen vagyunk! Vasárnap két képet küldök utánvéttel! Köszönöm ássan! Ásszolgája! Alászolgája! Alázatos szolgája!

A mester kezét fogott mindenkivel és aztán távozott.

Vasárnap reggelre megjött a két kép. Nem is nagyon nézegették, az egyiket összepakolták a tegnapi újságba s vitték egyenest a járási székhelyre. Dereeskére a főszolgabírónak. A bíró kivágott egy beszédet, a jegyző kivágta a másikat s a kisbíró átadta a képet a főbíróknak, a kössig hálája jeléül.

A főszolgabíró meghatva köszöntö a figyelmet s kibontotta a képet. Nézte . . . nézte . . . aztán elkezdte a bajuszát harapdálni — aztán nem állta tovább, kitört harsány kacagásba.

— Mi van ezen a képen?

A községi bíró megsértődve odament, ránézett a képre s szemrehányóan felelt:

— Micsoda? hát mink, a kössigi előljáróság.

— Dehogyan is! Nézzé csak bíró uram, ide a fejük fölé nagy betűkkel az van kiírva: **Tenyészmarhakiállítás!**

Megnézték. Akkurát úgy volt. Betűről-betűre tenyészmarhakiállítás.

— Tyhü, az áldóját annak a betyár taljánnak! Mégis nimet volt az ebadta, hogy így kicsufolt! Megölöm! Agyonütöm! meggyilkolom! Azt a . . .

— Sohse haragudjék, csitította a főbíró. Nézzék csak: hiszen ez a debreceni tenyészmarhakiállítás hivatalos hirdetése. Kikasztották az udvaron, hadd olvassa mindenki. Aztán véletlenül alája telepedtek a fényképezéskor, hát rá került a képre a hirdetés felírása is Ennyi az egész. Így legalább hiteles a kép. El is teszmem emlékre örökre. Nagyon köszönöm a szives figyelmüket. Isten áldja

Ment a küldöttség hazafelé nagy szomorúan. A faluban egyenest a község háza udvarára mentek; a falon csakugyan ott lógott az a bizonyos hirdetés. A bíró csak nézte, aztán kitört belőle a keserűség. Odafordult a kisbíróhoz.

— Hallja kend! Ha még egyszer afféle alászolgázó nimet ide tolja a kipit, kupán hajtsa, vagy én hányatok szikrát a kend szemiből.

A kisbíró megköszöntö egy kérdést.

— Helyes. De hát oztán ennek a kipnek az árát hogy számoljuk el?

A jegyző mosolygó arccal oszlatta el a feléje meredő kérdőjeleket.

— Bizzák csak rám! Van itt ész, ha a tenyészmarhakiállításba kerültünk is. Ugy eligazítom én azt hogy a római pápa járási főszámvevője sem talál rá. Tótsik őcsém.

Ugy a hatodik-tizedik pohárnál a kisbíró szerényen megkérdezte.

— Jegyző ur. Tekintetes ur. Nem lehetne valahogyan a mai utért nekem még két korona napidíjat is eligazítani?

*

Nagy tüzek mindenfele.

A nagy hőségben minden annyira ki van száradva, hogy egy legkisebb szikra is képes tüzet gyújtani. A tegnapi nap folyamán négy helyről kaptunk tüzesetről tudósítást Biharvármegyéből. A tüzek által okozott károk elég lényegesek, azonban legnagyobb részük meg-

térül, — mert az elégett dolgok biztosítva voltak.

A türekről tudósítónk a következőket jelenti:

Tegnap dé'után 2 órakor *Ermihályfalván* Kocsár Lajos jómódu gazdálkodó cselédháza kigyulladt s néhány perc alatt teljesen lángokban állott a tető. A cselédházzal csaknem össze van építve a gazda lakása, melynek tetőzetére szintén átlépett a tűz. A középerős szél a tüzet annyira erősítette, hogy félni lehetett az egész utca pusztulásától, amikor a tűzoltók és a lakosság minden erejüket megfeszítve a tüzet lokalizálni tudták. A tűz oka még nincs megállapítva.

A második tüzről szóló tudósításunk *Érsemjénből* jött. Ott tegnap este Fráter Béla földbirtokosnak egyik munkásháza gyulladt ki és hamvadt el. A harmadik tűz *Erkeserűben* volt, ahol Buday Géza istállóját pusztította el. A tüzeset alkalmával az istállóban nem voltak állatok s így a kár jelentéktelen.

Ugyancsak tegnap volt tűz *Piskolton*, ahol Erdei Lajos gazdálkodónak a háza gyulladt ki. A tűz oly gyorsan terjedt, hogy az épület megmentéséről szó sem lehetett. A tűz az épületet teljesen elhamvasztotta s csakis az o'tók táradtságos munkájának tulajdonítható, hogy a szomszédos házsor is el nem pusztult.

Végül egy nem Bihar megyében történt tüzesetről is érkezett jelentés. Mint értesülünk, a *békésgyulai* pályaudvaron lévő hatalmas raktár tegnapelőtt kigyulladt s teljesen elhamvadt. A tűz az eddigi vizsgálat szerint egy kipattant szikrától keletkezett. A raktárról átlépett a tűz a pályaudvar szomszédságában lévő Uturky-féle vendéglőre, melynek tetőzete pár pillanat alatt teljes lángban állott. A kár igen nagy. A raktár, melyen igen sok áru volt felhalmozva, teljesen elhamvadt.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Jogos panasz a v.-velencei vasútállomás ellen.** Számítalan panaszt hallottunk már a várad-velencei vasútállomás eljárása ellen, amellyel a fürdőbe ránduló közönséget bosszantják. Akik a várad-velencei állomásról a délután 2 óra után induló fürdővonattal akarnak a Püspökfürdőbe kirándulni, azoknak fele juthat ki a Püspökfürdőbe s vagy itthon marad, vagy kénytelen, akarata ellenére a Félix-fürdőbe menni. Dacára, hogy a közönség már fél órával előbb tolong a pénztár ablaka előtt, a jegykiadó figyelembe sem veszi, hanem kedélyesen diskurálva, eregeti cigarettájából a

füstöt. Semmi kérés, könyörgés nem használ, s csak alig 5 perccel a vonat érkezése előtt kezdi meg a jegyek kiadását. Természetesen az utasok nagyobb része még nem jutott jegyhez, amikor a vonat egy percnyi megállás után továbbmegy. Az utasnak vagy jegy nélkül kell felszállani s kétszeres menetdíjat fizetni, vagy lemarad a Püspökfürdői vonatról. Erről már mi is több ízben meggyőződünk. Előfordult már az is, hogy II od osztályu jegyet nem lehetett kapni a fürdőbe a várad-velencei állomáson, két hét óta pedig nincs menet térít jegy. Felhívjuk ezen jogos panaszokra a felelős hatóság figyelmét s elvárjuk azok mielőbbi orvoslását.

* **A Pece és az Aduna csatornázása.** A Pece és az Aduna csatornázásának munkálatait a város által benyújtott tervek alapján az alispán nem engedélyezte. Az alispán intézkedését a földmívelésügyi miniszter megváltoztatta s újabb tárgyalások megtartására utasította az alispánt. A városnak a két folyó csatornázása már égetően szükséges különösen most, amikor alacsony a vízállás. A polgármester tegnap átiratot intézett ebben az ügyben az alispánhoz és kéri, hogy a most már módosított tervek alapján engedélyezze a csatornázást, még pedig oly formán, hogy a munkálatokat még a nyárutó, illetve ősz folyamán befejezhessék. A város az ügy sürgősségét a fenti okon kívül azzal is indokolja, hogy a két patak mentén különösen az utóbbi időben igen gyakran fordulnak elő járványos betegségek, melyeket csakis a csatornázás útján tudnak megszüntetni. Tehát nemcsak a város gazdasági szempontjából, de közegészségügyi és köztisztasági szempontokból is szükséges a két folyó csatornázása.

* **Védekezés a kolera ellen.** A kolera terjedésének az időszaka a nyár, mikor a forróság, a gyümölcs szezon valóságos melegágya a veszélyes ázsiai vendégnek, ha ugyan már valahol fellépett. Szerencsére mi még elég messze vagyunk a kolerától, amely még csak Oroszországban szedi az áldozatot s legfeljebb Hamburgba hurcolták be, ahol egy halálesetet okozott. A már gyors közlekedési viszonyok mellett azonban nem vagyunk biztonságban, hogy bármikor nem hurcolják-e be hozzánk is a veszedelmet. Éppen ezért a belügyminiszter az elmúlt évben szigorú rendeletet adott ki a kolera elleni védekezés tárgyában. A belügyminiszter most felhívja Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy a múlt évi rendeletet szigorúan tartsa szem előtt s az abban előírt óvó intézkedéseket ez évben is hajtsa végre.

* **Jégkárbecslés a szőlőkben.** Ez év április havában a jég a nagyvárad szőlőkben is tetemes kárt okozott. Nagyvárad város hegybíró hivatala a jég által okozott károkat, az adóleírás eszközzése végett bejelentette a kir. pénzügyigazgatóságnál. Azóta az idei szőlőtermésből azt is tönkre tette a perenospora, amit a jég meghagyott. A kir. pénzügyigazgatóság most rendelte el a jég által okozott kár becslést. Ilyen későn azonban már nagyon

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sátabotok, harisnyák, övek, női kiegészítők, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA
KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR
Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

bajos megállapítani a jég által okozott kárt. Azt ugyan konstatálhatják, hogy szőlőtermés alig van, de hogy mennyi kárt okozott a jégverés, azt aligha képes megállapítani akár melyik finánc-zseni.

* Autoközlekedés a Félixfürdőben.

Egy vállalkozó automobiljáratot rendezett be Nagyvárad és a Félixfürdő között személyszállításra. A 16 személy szállítására alkalmas, omnibusz formájú automobil a Sas szállodától indul bizonyos időközökben a fürdőbe, de utasa nem igen akad, mert 75 krajcár menetdíj mellett nem igen szánja rá magát, hogy esetleg az árokba boruljon, mikor sokkal olcsóbbért kimehet a fürdőbe vasuton. Ilyen vállalkozásnak csak akkor lenne sikere, ha olcsó menetdíjak mellett közlekednék. Ennél olcsóbban ki lehet jutni bérkocsin a fürdőbe.

* **Aratóünnep Geszten.** A geszti Tisza-uradalomban most folyik az aratás és cséplés. A munkás nép tömege fáradtságos munkát fejt ki, hogy egybegyűjtse az Isten áldását, amit sok izzadás árán adott az anyaföld. A munkával a hét végén lesznek készen s az ősi szokáshoz híven, gróf Tisza István és gróf Tisza Kálmán szombat, augusztus hó 7-én este szép arató ünnepet rendeznek, amelyen megvendégelik az arató munkásokat s különféle ajándékokat osztanak ki közöttük. Az ünnepélyre a bihari gentrik, a *Beöthyek*, *Markovitsok*, *Bölony*-család stb. nagyszámmal hivatalosak.

* Andrassy Gyula gróf házassága.

Andrassy Gyula gróf belügyminiszter házasságot kötött özv. Andrassy Tivadárné, szül. Zichy Ella grófnővel. A polgári szertartást a II. ker. anyakönyvvezető végezte, míg az egyházi esketés a II. ker. plébánián ment végbe.

* **Hat ember a halál torkában.** Borzalmas esetről ad hirt érmihályfalvai tudósítók. Vasad községben a tegnapi nap folyamán egy macska kőborgott a lakásokban. A macska nagyon gyanus volt, mire azt két asszony Horváth Sándorné és Kovács Józsefné el akarták zavarni. A macska erre a két asszony arcának ugrott és azt teljesen összemarta. A két asszony segítségért sikoltozott, mire a közeli házakból még három asszony jött a macska elkergetésére. Az asszonyok le akarták ütni a dühöngő állatot, mire az asszonyok fejére ugrott és mind az öt asszonyt összemarta. A véresre mart asszonyok futva menekültek az állat elől s férfiakat hívtak segítségül. Cserepes József egy bottal le is akarta ütni a macskát, azonban nem sikerült, mert a macska oly gyorsan ugrott támadója fejére, hogy az nem tudta használni a botját. A macska Cserepest is megmarta, míg végre hosszú hajszolás után sikerült az állatot agyonverni. Az agyonütött macskát az érmihályfalvai állatorvoshoz szállították be megvizsgálás végett. Az állatorvos a macskán a legsúlyosabb veszettséget állapította meg. A megmárt embereket nyomban felszállították a Pasteur intézetbe, azonban az orvos véleménye szerint ki van zárva a meggyógyulásuk, mert a macskán a legnagyobb fokú veszettség volt. A szerencsétlen embereken ezideig még nem mutatkozott semmiféle tünete a rettenetes bajnak, de nagyon félt, hogyha most lappangó is lesz a baj, később váratlanul fog kitörni rajtuk s menthetetlenül belepusztulnak.

* **A főispán szabadságon.** *Glacz* Antal főispán tegnap megkezdte hat heti szabadságidejét s elutazott Nagyváradról.

* Kétszer is nyit az akácfa virága.

Alig van kedvesebb magyar népdal ennél, amely elterjedt az egész országban. Dalolják a nép gyermekei a kalászkokkal dus mezőn; a pásztor furolójában kél hangra, midőn a szereleméért epedő legény elandalog az ezüst hold-sugaras estenden s a palotákban elmerengő szerelmes szívű leányok ujjai kicsalják a zongora billentyűi alól a kedves, édes dalt, amely itt született meg Nagyváradon s innét repült szét, hogy visszahangra találjon a szivekben. Néhai E. Kovács Gyula színművész ábrándos lelkéből fakadt a dal, mikor elüldögélt Nagy Sándor-utcai lakásának udvarán a terebélyes akácfák alatt. A költő lelkü művész haló porai már ugy pihennek a kolozsvári temetőben, de az akácokra csak most került a pusztulás. A Nagy Sándor-utca Ertsey féle öreg házat lebontották, az akácokat kivágták s nem sokára kéteemeletes bérház áll a helyükön. Mint halljuk, a kivágott akácokból egy-egy galyat vittek maguknak *Bölony* József földbirtokos a költő volt barátja s *Szentgyörgyi* István kolozsvári öreg színész, aki legmeghittebb karta volt E. Kovács Gyulának. Szentgyörgyi az akácfa lombot E. Kovács Gyula sirhantjára helyezte, hogy ott hervadjon el a poéta lelkü művész kihült porai felett.

* A Villandcirkusz Nagyváradon.

Városszerte hatalmas felragoszk hirdetik a Villand cirkusz jöttét. A nagyszabású vállalat pénteken fogja megkezdeni működését. Hét estén keresztül fog játszani a 140 tagú személyzetből álló társulat, mely a legjobb erőkkel rendelkezik. Az érdeklődés már igen nagy városszerte s úgy látszik nagyszámu közönség fogja végignézni az előadásokat.

* **Téves gyanu.** Pár nappal ezelőtt, mint mi is megirtuk Biharudvariban halva találták *Orbán* Elek nevű 3 éves gyermeket, testén súlyos sérülésekkel. A gyanu a gyermek mostoha anyjára irányult s mindenki azt hitte, hogy ő ölte meg gyermekét. A vizsgálat folyamán azonban kiderült, mint ezt tudósítók telefonon jelenti, hogy a gyermek szülei távolléte alatt epileptikus rohamai közben verdeste össze testét s halálát ideg görcsök okozták.

* **Kinevezés.** Ó Felsége az igazságügyi, miniszter előterjesztésére *Themleitner* Gyula nagyvárad kir. törvényszéki albirót és *Makai* Kálmán kir. járásbirósági albirót jelenlegi alkalmaztatási helyükön birákká nevezte ki.

* A kivándorlók újabb veszedelme.

A kivándorlókra váró elősorolhatatlan veszedelmek száma legújában ismét szaporodott. Ez a veszedelem olyan természetű, mely igen valószínű, hogy a kivándorlói kedvet jóval csökkenteni fogja. Az új akadályt egy ember Mr. *Williams* az Északamerika Ellis Island belépő államának kivándorlási főnöke állította. Az új főnök most drákói szigorral érvényesíti a bevándorlásra vonatkozó törvényeket. Ha a bevándorlók csak a legcsekélyebb kíváncságnak is nem tudnak megfelelni, az új főnök minden magyarázat nélkül visszautasítja. Az új szigorú intézkedésről a belügyminiszter most körrendeletileg értesítette minden hatóságot. E rendeletben tudatta a miniszter azt is, hogy az amerikai gazdasági viszonyok csak nagyon gyéren javultak, úgy hogy az ősszel ismét előállhatnak az 1907 évi állapotok s a munkások ismét az állam költségen jönnek majd haza. A szigorú rendeletet minden kivándorló szándékozójával tudatni kell a hatóságnak.

* **Allat az emberben.** Sonkup Jakab 29 éves cserepes az év június 29-én, Péter Pál-napján Lagerbergbe menet az ut keresztezésénél levő fészületet leköpte, virágdíszét lerántotta s a fészület karjait letörte. Aztán a st. marxi temetőben egy remek síremléket, amely nagy értéket képvisel, kövekkel megdobált s megrongált. Vallásháborításért és idegen vagyongrongálásért vonta Sonkupot felelősségre a bécsi bíróság. Arra a kérdésre, hogy bűnösnek érzi-e magát Sonkup azt válaszolta, hogy a térhére rótt bűntetteket tényleg elkövette. Majd így folytatta: Dühös voltam. Mert munkát kapni nem tudtam. Ide-oda futkostam hasztalanul. Nap-nap után növekedett a nyomorúságom. Végül nem volt más menedékem, minthogy becsukassam magam.

Elnök: Ezt elérhette volna a fészület megrongálása nélkül is.

A vádlott: Ezt senki nem látta. Aztán, hogy a st-marxi temetőbe értem és azt a pompás márványtáblát megláttam, valóságos düh fogott el. Előtte, elnök ur, állott a hideg, az élettelen kő, amely ezrekbe került s nekem az élőknek, aki dolgozni akarok, aki munkát nem kapok, nincs két krajcár a zsebemben, hogy kegyeret vehessek, megmentssem családomat az éhhaláltól. Ez az érzés ragadott meg s ezért tettem amit tettem.

A bíróság Sonkupot négyhonapi fegyházra ítélte. Az ítélet megokolása kiemeli, hogy a vádlott gonosz szándékkal követte el a vallásháborítást, mert a fészületet nem csak lerombolta, hanem le is köpte, ami kétségtelesen a megvetés nyilvánítása volt.

* **Öngyilkos leány.** Bagamérom tegnap délelőtt szülei lakásán hirtelenül rosszul lett s alig egy óra múlva meghalt *Barna* Ágnes 17 éves leány. A kir. ügyészség elrendelte a nyomozást, melynek során kiderült, hogy a nevezett leány szerelmi bánatában marólugot ivott s ez okozta halálát.

* **Brutális apa.** *Somogyi* Margit 7 éves leány tegnap reggel a hadapród iskola előtti téren bujkált a bokor között egy száll ingben. Az öt kérdőre vonó rendőrnek elmondotta, hogy apja, *Somogyi* Imre honvéd számvető őrmester karddal megverte. A gyermeket, kinek fején daganat, testén ütésfoltok voltak és a karjáról a bőr is le volt ütve, beszállították a biharmegyei közokórházba.

* **Csaló borbélyeség.** *Puskás* János borbélyiparos panaszt emelt *Tóth* Rudolf nevű segédje ellen, aki néhány korona bérkövetelés ellenében egy nyíró gépet, egy ollót és egy fésűt 13 korona 50 fillér értékben elvitt, e tárgyakat eladta és a vételárat elitta. A rendőrség folyamatba tette az eljárást. Tóthot lezárták.

* **A viharágyu** Tegnap délután a Bécsi bank szőlőjében *Mészáros* Lajos vincellér, *Szabó* Lajos nevű vincellér társának mutogatta a viharágyu kezelését. Ezen közben a *Mészáros* által eldobott gyufától a viharágyu mellett elszórt lőpor felrobbant és a két ember súlyosan összeégett. Beszállították őket a közokórházba.

* **Verekedő asszonyok.** Tegnap délután fél 4 óra tájt *Darai* Józsefné favágó neje *Velence-part* 54. sz. a. lakása udvarán ittas állapotban *Micsuda* Mária lakótársnőjével összeveszett s azt fejével kétszer fejbevágtatta s ezáltal 12 napon belül gyógyuló sérüléseket okozott. A nekivadult asszonyt két rendőr bekísérte és zár alá helyezte.

* **Elveszett a vasárnapi református bál**on egy kigyó alakú arany brosz. Becsületlen megtaláló jutalmat kap a rendőrségen.

* **Garázda postás kocsis.** *Cseke* Gáspár 21 éves nagyvárad postás kocsis vasárnapra virradóra éjszaka a Kálvária-utcán ittas állapotban nagy botrányt okozott, az őt csendesebb magaviseletre intő rendőrt szidalmazta, annak ellentállt. Bekísérték és kijózanodásig lezárták.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Az ördög. (Bihari László egyetlen és Bihari Ákos bucsufelléptével.)

Szerda: Erdészleány. (Lendvay Mici vendégjátékával.)

Csütörtök: Vig özvegy. (Lendvay Mici vendégjátékával.)

Péntek: Gül Baba. (Lendvay Mici vendégjátékával.)

Szombat: Csókkirály. (Lendvay Mici vendégjátékával.)

A Bihari-testvérek vendégfellépte.

Ma este felette érdekes vendégszereplés színhelye lesz az aréna. Bihari Ákos és Bihari László lépnek föl egyszerre Molnár Ferencz darabjában: Az ördög-ben. Bihari Ákos a festőt fogja játszani. Az ő egyénisége s művészi ereje teljesen rátermett erre a színes, nagy feladatokat igénylő szerepre s bizonyos, hogy olyan alakításban látjuk ma a festőt, amelyet még a nagyváradi deszkákon nem produkáltak. Bihari László most először mutatkozik be a nagyváradi publikumnak. Az ördögöt a kecskeméti szintársulatnál játszotta, még pedig elsőrendű kvalitásokkal. Igen intelligens színész, aki átérzi, feldolgozza a szerepeket s azoknak minden nüanszát kifejezésre juttatja. A Bihari-testvérek fellépte valóban nagy érdeklődést keltett Nagyváradon annyira, hogy a jegyeket a mai előadásra már tegnap szaporán vásárolták.

Lendvay Mici Nagyváradon. A városligeti szinkörben aratja most a szünidőben estéről estére diadalait Lendvay Mici, az újabb szubrett-generáció egyik legrehabilitáltabb művésznője. Az Erdészleány címszerepét játszva még pedig olyan ügyesen és bravurosán, hogy sikerei vetekednek Küry Klára sikereivel, aki ugyancsak a Városligeti Szinkörben játsza a szép Krisztp. szerepét. Lendvay Micit négy estére Nagyváradra hozza le Erdélyi Miklós s legjobb alakításaiban lépteti föl. Szerdán az Erdészleányban játszik, ebben a szerepben tünt Budapesten s lett egyszerre a közönség kedvencévé. Csütörtökön a Vig özvegy címszerepét, pénteken Gül Baba Gábor diákját és szombaton a Csókkirály Miska szerepét fogja játszani.

IRODALOM.

☒ **Élet.** A modern szellemű, pompásan vezetett keresztény hetilap augusztus 1-i füzetje a következő érdekes tartalommal jelent meg: Vampo: Jegyzetek az új dráma kialakulásához. Castelli Ernő: Ahasverus. Csáth Géza: Nyári utazás. Falday Lucyén: Délafrikában. Zsoldos László: Gyógyóka. — n: Az új Meszszina. Csók Ernő: A szörnnyeteg. M. Hrabovszky Julia: Francia jelenkori írónők. Várnay Sándor: Miniatur képek. Sik Sándor: Este. Bokor Malvin: Menekülés. Lányi Viktor: Gyerekkor. Kultúra. Az élet.

MULATSÁG.

* **Hangverseny Nagyszalontán.** A nagyszalontai dalárda igen sikerült hangversenyt rendezett vasárnap este. Nagyszámú közönség volt jelen az ünnepélyen, mit hajnalig tartó tánc követett. Ott voltak az estén a

kolozsvári és debreceni dalárdák is és igen dicsérettel nyilatkoztak a nagyszalontai énekekről. Mint értesülünk, a nagyszalontai dalárda erősen készül a kecskeméti dalárversenyre. Elismerés illeti Szemes Péter jegyzőt a dalárd elnökét.

SPORT.

A Nagyváradai Sport Egylet Athletikai háziversenye.

Szép számú közönség jelenlétében folyt le a N. S. E. athletikai versenye a Döry szigeti tekepályán. A versenybíróóság tagjai voltak: Szalmáry Király Andor, egyetemi elnök, dr. Poyndár Széver, Jakó János. Versenyjegyző: dr. Prodanovits Tivadár. Az előkelő közönség soraiban jelen voltak: Lehoczky Lajos táblai bíró. Bagossy Béla és családja, Petry Gyula reálitanár, gróf Ersterházy, báró Baich, Malenotti huszárhadnagyok, Bartos Elemér, Szunnyogh Andor s társai.

A verseny eredményei a következők:

I. Súlydobás: 1. Száhlender Jenő 10'60 m, 2. Majzik Gábor 10'36 m. 3. György László 9'90 m. Hat induló.

II. Távolugrás: 1. Szeghalmy Bálint 530 cm. 2. Száhlender Jenő 526 cm. 3. Véssey Kálmán 494 cm. Négy induló.

III. Helyből távolugrás: (ifjúsági verseny) 1. Bethendy István 278 cm. 2. Kőszeghy István 268 cm. 3. Friedländer Sándor 260 cm. Nyolc induló. Kielégítő eredmény.

IV. Diskos dobás: 1. Száhlender Jenő 3 2. Szeghalmy Bálint 3 3. Vitan Zoltán. Igen gyenge eredmény.

V. 100 m, síkfutás (ifjúsági) Két előfutam után döntőben: 1. Bethendy István. 2. Kezdődy László. 3. Földes Henrik. Bethendy nagy fölényrel győzött.

VI. 400 m. síkfutás. 1. Száhlender Jenő. 2. Véssey Kálmán, 3. Szeghalmy Bálint. Jó eredmény.

Igazságszolgáltatás.

Késelő legény.

Hat héttel ezelőtt bőven foglalkoztak a nagyváradi lapok a véres verekedéssel, melynek Gurbai Sándor Berekböszörmény községi lakos esett áldozatul.

Mohácsi Géza kártyázott Gurbai Sándorral s a szerencse állandóan Gurbainak kedvezett. Ez annyira felingerelte Mohácsi Sándort, ki különben is igen lobbánkony természetű legény volt, hogy rá támadt barátjára. Hosszu dulakodás támadt erre a két cigány legény között, míg végre Mohácsi előrántotta kését s azzal Gurbai Sándort hátra szurta. A súlyosan megsebesített legény egy hétig szenvedett, míg végre belehalt sebébe.

A tegnap délelőtt megtartott törvényszéki tárgyaláson Csulyok Béla elnöke alatt a tanúk igazolták a Kármán Elemér ügyész által emelt vádat, a halált okozó súlyos testisértést. A kir. törvényszék másfél évi börtönre ítélte a késelő cigány síhedert.

TÁVIRATOK.

Ujabb csata előtt.

Melilla, augusztus 2. A kabilok nagy erősítéseket kaptak és Melillától nem messze táboroznak. Ugyátszik, hogy új támadásra készülnek. Nagy csatát várnak.

Barcelonában megint rend van.

London, augusztus 2. A Daily Telegraphnak jelentik Barcelonából tegnapi kelettel: A város középpontjából a lovas katonaságot egyes őrzőjáratok hátrahagyása mellett kivonták a külső városrészekbe. Városi alkalmazottak a közönség támogatásával elhordják a barikádokat. Szantjágó tábornok a zavargást befejezetteknek tekinti. Az utakat, amelyek a hegyekbe visznek, a hová a forradalmárok menekültek, a katonaság megszállotta, épp úgy az elhagyott kolostorokat is. A munkaadók tegnap tartott gyűlésükön elhatározták, hogy mindazoknak a munkásoknak, a kik bétfőn ismét megkezdik a munkát, egy heti bérüket megtérítik. Néhány boltot már megnyitottak s a vásárcsarnokokban ismét kezdenek élelmiszereket árusítani. A vásárcsarnokokat és a vágóhidakat katonaság őrzi. A gázvilágítás még nem funkcionál s a villamos művek közül is csak egyetlen egy van üzemben. Világítás hiánya miatt az újságok még nem jelennek meg, de madridi újságokat árusítanak már. A madridi újságok Valencián át és onnan hajón érkeznek Barcelonába, mert a vonatok még nem közlekednek. A haditörvényesek szakadatlanul dolgozik. Ítéletek még ezideig nem jutottak nyilvánosságra, de annyi bizonyos, hogy eddig egyetlen egy halálos ítéletet sem hajtottak végre. Az elfogott forradalmárokat a tüzérszárnyában és az egyik erősségben őrzik. Vasárnap hajnalban az elpusztított külső városrészekben még néhány fosztogatót letartóztatták. Madridba vasárnap reggel érkezett az első jelentés Barcelonából.

London, augusztus 2. A kormány rendelete alapján minden levelet felbont a hatóság. Az újságíróknak kijelentették, hogy az esetben, ha bármily hírt is közölnek, melyet a cenzura nem engedett meg, a statáriumot 6 rájuk is kiterjesztik.

A spanyol trónkövetelő Bécsben.

Bécs, aug. 2. A Neue Freie Presse megcáfolja egyes külföldi lapoknak azt a jelentését, hogy Don Jaime spanyol trónkövetelő a spanyol határra érkezett. Don Jaime herceg Brozdorfban tartózkodik Bécs mellett. A herceg titkára kíséretében tegnapelőtt Bécsbe érkezett és onnan folytatja útját Brorzdorfba.

Tüntetés a király ellen.

Berlin, aug. 2. A Tageblattnak tudósítója jelenti Párisból: Egy ismerősöm beszéli, hogy St. Sebestián lakossága, különösen az asszonyok ellenséges tüntetéssel fogadták Alfonz királyt. A király pénzt dobott az asszonyok közé, de azok a pénzt fölkapták és visszadobták a királynak. A rendőrség a tüntetők közül többeket letartóztatott, de Alfonz király személyes közbelépésére ismét szabadon bocsájtották.

A harotéren nyugalom van.

Melilla, augusztus 2. Itt jelenleg nyugalom van. Hírlik, hogy a barka a vezérek közötti egyenlenség miatt feloszlott.

Melilla, augusztus 2. Ugy benn a városban, mint künn a falak előtt látszólag teljes nyugalom uralkodik. A spanyol sereg fellelegzik és optimisztikus hangulat vesz erőt rajta. A városban azt a hírt terjesztik, hogy az ellenség

visszavonult és az a harla, mely addig Melillát olyan hevesen támadta a bennszülöttek, viszálykodása miatt feloszlott. Ugylátszik azonban, hogy az csak álhir, melyet a spanyolok félrevezetésére ma-guk a kabylok hoztak forgalomba.

Zeppelin II. utja.

Frankfurt, augusztus 2. Zeppelin ma felszállt léghajójával. A közönség nagy ovációkban részesítette a felszálló gróft. Zeppelin második útját Kölnben ugyanott szándékszik megtenni, ahol 1870-ben mint fiatal tiszt vakmerő fel-derítő lovas szolgálatot teljesített.

Felborult villamos.

Budapest, augusztus 2. Ma délelőtt a Lipót-köruton egy villamos kocsikisiklott és felborult. Az utasok közül Kolener József építész és a kocsi vezető súlyosan megsebesültek. Az utasok közül 15-en könnyűsérülést szenvedtek. A villamos felborulása ügyében a rendőrség a leg-szigorubb vizsgálatot indította meg.

KÖZGAZDASÁG.

Buda pesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, augusztus 2.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Kamamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közubi vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1909. aug. 2.	
Magyar arany járadék 1/2 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 1/2 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleon)der	19.02
Német birodalmi márka	117.56
20 márkás arany	23.51
Magyar nyeremény sorsjegy kölcsön	33.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	90.40

REGÉNYCSARNOK.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Irta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

15

— Ez nem igaz, mondá Lőrinc tiltakozva, de a pék szavába vágott. Husson Memmie sápadt volt a dühtől.

— Akasztótára való kiáltá és gallérjánál megragadva, kamatostól visszaadta neki az ütlegeket, melyket Lőrinc a kis Alexisnek adott. Oly keményen verte a gyermeket, hogy maga a főbőrő két részére kegyelmet. Ugy látszott, beerte a leckével és kezet nyujtva Alexisnak méltósággal teljesen távozott. Ez utóbbi már akkor rendbeszedte toilletjét és visszafordulva gonosz mosolyal tekintett Lőrincz dult arcára. A pék a kertajtóig kísérte a főbőrőt, mentegőzésektől áradozva, azután visszatért Lőrinczhez, ki elszibbadva állott egy cseresznye a mellett.

— Te csavargó! — kiáltá Husson fuldokolva, hát te semmit sem respectálsz! . . . Még a főbőrő fiát sem! . . . Ugy-e bizony tönkre akarsz tenni és megbecsteleníteni családodat?

— Elrabolta a helyemet, váiaszoló a gyermek zokogva, — lemásolta dolgozatát.

— Hát még ez is baj! Nézz meg az ember ezt az urat, aki maga akar bíraskodni! Ugy-e majd akkor lesz jó előneveled, ha minden vevőm elmarad a sütődéből, te miatad, te gaz marakodó?

— Igaztalanságot követett el ellenem, folytatá Lőrinc bátran; megboszultam magamat, jogosan cselekedtem . . . Még folytattam volna, ha . . .

— Ma már ugyan nem fogod folytatni, de máskor sem, kiáltá Husson dühösen. Felkapott a földről egy zsinogcsmót és azt gyorsan kibontva így szólt:

— Miután nem akarok annak kitéve lenni, hogy ostobaságaidnak árát megfizessm, arról is gondoskodtam, hogy munkámban ne zavarj.

— Lőrinczet a cseresznyefához szoritotta, és ellentállása dacára szoroson a fa törzskéhez kötötte. — Itt fogsz maradni esig, — mondá ismét flegmatikussá vált hangján, és csendesen visszatért fenyőültetvényeihez.

A gyermek eleinte kétségbeesett erőfeszítéseket tett, hogy kötelekeit szétszakítsa; s midőn erejét kimerítette, a nélkül, hogy magát kiszabadíthatná, tompa fájdalom fogta el és nagy könnyecpek perogtek le arcán.

A cseresznyefa domiálta a kocsit; lenn a járó-kelők láthatták a gyalázatos módon szegényfára kötött szegény Lőrincet, ki szegényét hallgatagon magába fojtotta. Eleinte keserű és vad gondolatok hatották át. Egy gazságnak esett áldozatul és mégis őt büntetik meg. Hát már nincs igazság a földön? Egész lényé fellázadt e méltatlan eljárásra és mégis, megaláztatása és szenvedése dacára, egy pillanatra az elégtétel titkos érzete hatotta át. — Annyi bizonyos, hogy joga értelmében cselekedett, annál rosszabb zokra nézve, kik irányában igaztalanságot követnek el! Nem volt oka önmagának szemrehányást tenni, és lelke mélyében nem tudom, minő belső örömet érzett, megvetni ezen ostoba világot, hol az igazságosokat megbüntetik és a bűnösöket dicsőítik.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

DR. VUOSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 42
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 18
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér
A legkisebb hirdetés 40 fillér

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi

— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas-szál loda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvkötőket továbbá haskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákai a legjutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkosokat, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készitek a legjobb kivitelben. Késztyű tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Bártfai cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május 1-től kitűnő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legjutányo

Földműves iskolát

végzett, 8 évi gyakorlattal bíró 32 éves, nőlen fiatal ember gazdasábnu vpgy szeszgyárban állást keres. Cim a kiadóban.

Képes levelező-lapot

csak

Benkő

antiquariumában lehet igazán nagy választékban kapni Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Allami felügye-
let alatt álló

nagyváradai középiskolai internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére,
Egyenkinti tanítás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.
Szigorú korreptálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 700 kor.

Az intézet a város **legegészségesebb** helyén fekszik, közel a **taninté-
zetekhez**. Bő tájékoztatást kívánatra küld az intézet **tulajdonosa** és
igazgatója, kivel értekezhetni lehet naponként **9—12-ig**,

Nagyvárad, június hó 22.
Tisza Kálmán-tér 9.

D É N E S P Á L,
intézettulajdonos és igazgató.

REINOLD OSZKÁR

Saubsdorfi (Szilézia) kőfaragó mester egy új sir-
kőraktárt rendezet be Fő-utca 20. szám alatt, ahol

S I R K Ö V E K

csakis dus választékban *gyáriárban* állanak a vevőközönség rendelkezésére, aki

SIRKÖVET előnyös árban akar beszerezni, győ-
ződjön meg

-- sirköveim olcsó voltáról --

Tisztelettel

Reinold Oszkár
kőfaragó mester, sirkő gyáros.

Saubsdorf (Szilézia.)

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota

A L A P T Ő K E

1,000.000 korona

Elfogad betéteket,
Előlege ad értékpapírokra,
Elfogad letéteket őrzésre,
Leszámitol váltókat,

Törlesztéses (amortisatiós)
:jelzálogkölcsonöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű
helybeli és vidéki közönség becses
tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóci-ut 3. sz. a.

Weinstock-féle óra, látszer és
:: fényképező cikkek üzletet ::

átvettem, melyben ezen áruk nagy
választékát raktáron tartom és azo-
kat jótállás mellett pontosan javítom.
Főtörekvésem, hogy a mélyen tisz-
telt közönség bizalmát kiérdemeljem,
miért is becses partfogást kérve va-
gyok mély tisztelettel

P E T R I Á R P Á D

órászmester, látszerész és műszerész.
«KODAK» gépek és filmek kizáró-
lagos raktára Nagyvárad és Bihar-
mege részére. ::

EURÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely.
Nagyvárad legszebb — vadregényes
kertje a hegy tővében. Minden este
elsőrangú mozgófénykép előadás. *Ki-
sárólag saját szüretelésű borok* Fris-
sen csapott kőbányai sör. Estéknél
cigány zene. Kifogástalan magyar
:: konyha. Polgári árak. ::

Lapárusítók

férfiak és nők napi 2—4 kor.
keresetre azonnal felvétetnek.

Cím a kiadóban.

Uj üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű kö-
zönség becses tudomására hozni, hogy
Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11**
évi prakszison után épület-
üvegezési és képkeretezési üzletemet
Olaszi, Szt. János-u. 2. Grám-házban

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közön-
séget tartós munkámmal és szolid ki-
szolgálással megayerjem. — Épület
üvegezést és képkeretezést a legna-
gyobb pontossággal teljesítem, üveg
porcellán, konyha edényeket jutányos
árban szolgállok. A n. é. közönség
partfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Duhopolszky) Alajos.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű tisztán kezelt hegyi borok

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat ujjonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyiszintén a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténként? csak is a NEMZETI SZALLODA hűvös és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zene mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlője.

UJ! UJ! UJ! SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű diszitó és butorra való paszományok készítői

Fővárosi izlés! Olcsó árak!

Modern munka!

!! Költségvetések díjtalanul !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

Gyászoló közönség figyelmébe!

Mindennemű bel- és külföldi márvány, granit és syenit **sírköveket** a lejutányosabban

Edelstein Sámuel

sírkőraktárában

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.

Moskovits-palotában szerezhető be.

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET» NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

1909. július 1-én nyílik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzletrész után.

Az első és második évtársulatban 12.000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelté után a tag a befizetett tőkét és a ráeső nyereséyrészt készpénzben megkapja.

A szövetkezet tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük négyötöd részét bármikor kivehetik.

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznóvények és menyasszonyi koszorúk **mélyen leszállított árban** kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközözi: **REICH**
:: **IRMA**, művirágkészítő. ::

Közgazdasági Bank Részv.-társ. Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Van szerencsém értesíteni az előkelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készítek

modern princzesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket**, és **izléses toalett-eket** stb.

Nagy gond van fordítva arra, hogy az idej **modern divattal** haladva a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Számtalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghívásra elsőrendű divatlapokkal teszem tiszteletemet, esetleg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös árakért. Nemkülönben mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-utca 46 szám. — Jó fiúk tanulónak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívására azonnal megjelenek.